

משרד החינוך

דגשים בנוגע לפרסום הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים

1. ההצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית המפורסמת בזאת היא דוגמה הכוללת כמה אפשרויות פתרון בתשובות הפתוחות, והיא אינה ממצה. במהלך הבדיקה ייתכן שייעשו שינויים ו/או הרחבות באפשרויות התשובה שיתקבלו בידי מעריכי הבחינה.
2. הפתרון להלן מביא את עיקר הסוגיות המרכזיות שהיו טעונות ליבון במסגרת המבחן, אך יודגש כי הוא איננו תשובה מלאה ומקיפה, המזכה בניקוד מלא. נדגיש כי ציון המבחן מורכב, מטבע הדברים, גם מגורמים נוספים שאינם מובאים בפתרון זה, ובהם: רמת ההתבטאות וניסוח התשובה, הקפדה על כללי הדקדוק והכתיב, התמקדות בעיקר, התבססות נכונה וראויה על הטקסט ועוד.
3. אם יתברר שנפלה טעות בהצעת הפתרון, תפורסם בתוך זמן סביר הצעה מתוקנת, והצעת הפתרון המתוקנת תהיה המחייבת. **טל"ח** (טעות לעולם חוזר) – פרסום הצעת הפתרון כפוף לטעויות, ואין בו כדי לחייב קבלת תשובה שגויה בידי מעריכי הבחינה.
4. בהתאם לחוזר מנכ"ל: טוהר הבחינות – תשע"ה/ה'9ד, נבחן בבחינת הבגרות מחויב לפעול על פי נוהלי טוהר הבחינות כדי להבטיח הליך בחינות אמין, הוגן ושוויוני. אם יתעורר חשד שהנבחן הפר את טוהר הבחינות, יחל הליך של **החשדת הבחינה**, כמפורט בחוזר.
[קישור לחוזר המנכ"ל](#)

בהצלחה לנבחנים ולנבחנות!

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, מס' 015381, חורף תשפ"ג

פרק ראשון – הבנת הנקרא, הבנת הנשמע והבעה (60 נקודות)

חלק א – הבנת הנקרא (30 נקודות)

יש לענות על שאלות 1–8.

1. – מי שמתבונן בטבע ובמתרחש סביבו.
2. **א.** יש להשיב מהו הגורם שהכותבת מציינת ב**פסקה ד** שבגללו קשה לילדים להתמודד עם שיעמום, וכן להשיב אם אפשר להסכים עם טענת הכותבת שבגלל גורם זה קשה לילדים להתמודד עם שיעמום, ולנמק את התשובה. הגורם הוא ההורים.
- תשובה לדוגמה:**
כן, אני חושב שהכותבת צודקת בטענתה כלפי ההורים. ההורים מקילים על עצמם ואינם משקיעים מחשבה כי הם אינם רוצים להתאמץ, ולכן יש השפעה ארוכת טווח על הילדים ועל התנהגותם. הם מתרגלים לפנות למסכים בכל פעם שהם משתעממים, והרגל זה עלול ללוות אותם שנים רבות.
3. **ב.** יש להעתיק מן המאמר משפט המסביר את הטענה של הכותבת שכמות ריגושים גדולה מדי שוחקת את המערכת הרגשית והשכלית של האדם.
"המוח זקוק ליותר ויותר גירויים כדי שהאדם ירגיש תחושה של סיפוק ועניין". (פסקה ג)
3. יש לכתוב את מספרי השלבים הנתונים על פי הסדר הנכון של התהליך.
שלב ראשון: (4)
שלב שני: (1)
שלב שלישי: (3)
שלב רביעי: (2)
4. **א.** – כותבת המאמר מפריכה את העמדה המקובלת בנוגע לשיעמום.
ב. יש להביא שני יתרונות של השיעמום לבני האדם.
יתרון 1: השיעמום מונע התרגשות מכל גירוי.
יתרון 2: השיעמום גורם לאדם להבין שהוא מצוי בפעילות שאינה מאתגרת, שאינה דורשת מאמץ.
5. – בני האדם נעשים תלויים בגירויים חיצוניים ואינם מפתחים את עולמם הפנימי.
6. **א.** יש להסביר מדוע כותב מאמר ב רואה בשיעמום דבר שלילי.
הכותב רואה בשיעמום דבר שלילי מפני שיש לו השפעה הרסנית על בני האדם.
ב. יש להשיב, על פי מאמר ב, כיצד אפשר להילחם במגפת השיעמום.
כדי להילחם במגפת השיעמום יש להפסיק את המרדף אחרי הגירויים החיצוניים שהמסכים מספקים / יש לשמור על מסגרת של שגרה וכן יש להציב מטרות בחיים.
7. יש להקיף במשפט הראשון את האפשרות המתאימה, וכן יש להשלים את המשפט השני במקומות הריקים.
הכותב מזכיר את הפסיכולוג ויקטור פרנקל כדי **לחזק את** הנאמר בפסקה זו. באמצעות אזכור הפסיכולוג הכותב מנסה **לשכנע** את הקוראים שהדברים שכתב בפסקה א **נכונים**.
8. יש להשיב אם כותבת מאמר א הייתה מסכימה עם הטענה של כותב מאמר ב שלשיעמום השפעה הרסנית על בני האדם, וכן יש להוכיח קביעה זו.
כותבת מאמר א לא הייתה מסכימה עם הטענה של כותב מאמר ב, מכיוון שלדעתה לשיעמום יש חשיבות לבני האדם, כמו שמירה על המערכת הרגשית והשכלית של האדם או פיתוח חשיבה יצירתית. היא טוענת בסוף פסקה ז שהיכולת של הצעירים להיות עם עצמם, להתמקד במחשבות שלהם ולמצוא רעיונות יצירתיים מועטה מאוד, והם זקוקים בדחיפות לשיעמום. מסקנתה זו מנוגדת לגמרי לדעתו של כותב מאמר ב.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, חורף תשפ"ג, מס' 015381

חלק ב – הבנת הנשמע (15 נקודות)

יש לענות על שאלות 9–12.

9. — השיעמום הוא נושא מעניין.
10. — המראיין מופתע מן הטענה.
11. — הוא אינו מספק בדבריו תשובה חד־משמעית על שאלה זו.
12. יש להשיב מהי הכוונה של ד"ר מור באמירתו: "היו חוקרים שניבאו שהשיעמום יחלוף מן העולם [...] אני חושב שזה רחוק מן האמת".
- ד"ר מור מתכוון בדברים אלה שהטלפונים החכמים לא הצליחו לחסל את תופעת השיעמום, על אף המידע והתוכן הרב שהם מספקים לאנשים.

חלק ג – הבעה (15 נקודות)

יש לענות על שאלה 13.

13. יש לכתוב חיבור על אחד מן הנושאים (1)–(2).
- בדיקת החיבור תיעשה על פי אמות המידה לבדיקת חיבור.**

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, חורף תשפ"ג, מס' 015381

פרק שני: דקדוק (20 נקודות)

יש לענות על שאלות 14–18, ועל אחת מן השאלות 19–20.

חלק א – הפועל ושם העצם (9 נקודות)

שאלה 14

- א. (1) השורש: ש-ק-ע
(2) משקיעים
- ב. (1) השורש: י-ע-ל
(2) להועיל
- ג. (1) השורש: נ-ט-י/ה
(2) נטייה

שאלה 15

בני האדם משועממים כשאין להם גירויים חיצוניים.

שאלה 16

- א. ארוכים
ב. המסקנות שלה

חלק ב – תקינות ושם המספר (5 נקודות)

שאלה 17

סעיפים א+ב (נדרשים רק שני נימוקים).

- (1) למחות
נימוק: זו צורת שם הפועל של בניין פעל (קל) בגזרת ל"י/ה.
- (2) תזיזו
נימוק: הפועל הזה הוא בגזרת ע"ו/י, לכן אין בו וי"ו לאחר אות אית"ן.
- (3) היכנסו
נימוק: זו צורת הציווי התקנית בבניין נפעל.
- (4) הוא
נימוק: האוגד מתאים לשם שלפניו, ושיעמום הוא שם עצם בזכר.
- (5) לְקַתֵּב
נימוק: אין סיבה שיהיה דגש בכ"ף; היא לא בראש מילה ולא אחרי שווא.
- (6) כְּבָאִי
נימוק: הסיומת אָאִי היא שם תואר / זו צורת משקל קטל בגזרת ל"י/ה.

שאלה 18

- א. אלפיים ושמונה עשרה
ב. עשרים וחמש

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, חורף תשפ"ג, מס' 015381

חלק ג – תחביר (6 נקודות)

שאלה 19

- א. (1) מסכים – משלים שם
תלות – משלים פועל
- (2) יש להשלים משפט על פי המשפט המקורי הנתון.
ילדים, אשר **צופים במסכים במשך שעות רבות**, מפתחים תלות בגורמים חיצוניים כדי שלא להשתעמם.
- ב. יש לחבר את שלושת המשפטים הנתונים למשפט **אחד** באמצעות מילות קישור מתאימות.
כדי שילדים יפתחו את המחשבה היצירתית שלהם, ההורים צריכים להגביל את זמן השימוש של ילדיהם במשחקי מחשב, אף על פי שהילדים מתנגדים להתערבות ההורים בחייהם.

שאלה 20

- א. (1) מורכב
(2) יש להשלים משפט על פי המשפט המקורי הנתון.
מי שצריך למצוא פתרון לבעיה מסוימת, יכול לחשוב על כך בזמן פעילות משעממת במיוחד.
- ב. יש לחבר את שלושת המשפטים הנתונים למשפט **אחד** באמצעות מילות קישור מתאימות.
בני אדם משתדלים להימנע ממצבים של שיעמום מכיוון שהוא גורם להם לתחושה של אי-נוחות, אף על פי שהוא יכול לתרום לפיתוח מחשבות יצירתיות.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, חורף תשפ"ג, מס' 015381

פרק שלישי – תנ"ך או סיפורת (20 נקודות)

יש לבחור: שאלה 21 (תנ"ך) או שאלה 22 (סיפורת) או שאלה 23 (סיפורת).

חלק א – תנ"ך

שאלה 21

- א. (1) יש להשיב מה הם שני החידושים ביסודות האמונה, ולהסביר כל אחד מהם לעומת האמונות המיתולוגיות העתיקות.
- חידוש אחד הוא האמונה באל אחד. דת מונותאיסטית ראשונה באותם הימים. עד אז האמינו כל העמים בריבוי אלים: אל לכל תופעת טבע או תחושות. בעולם העתיק חיברו סיפורים ועלילות על האלים האלה.
 - חידוש אחר הוא איסור עשיית פסלים. באותם ימים נהגו ליצור פסל לכל אל, על פי הצורה שייחסו לו. אלוהים אסר את המנהג הגשמי הזה, מכיוון שהוא רצה שיִדעו שהוא אינו אל גשמי, ואי אפשר להשוות אותו לשום יצור שהוא ברא או לשום אל אחר.
- (2) יש להביא מן הקטע הוכחה של איום בענישה, אם העם לא יקיים את המנהגים החדשים. בפסוק ט' אלוהים אומר: אנוכי אל קנא פֶקֶד עֲוֹן אבות על בנים ועל שְׁלֵשִׁים ועל רְבָעִים לשנאיי. בדברים אלה יש איום מפורש על העם: אם הם לא יקיימו את המצוות החדשות ויזנחו את האלילים הקודמים, הוא יפגע בדורות שאחריהם (בנים, שלששים ורביעיים).
- ב. (1) יש לענות מהי, לדעת המשיב, ההשפעה של זכר האירוע המתואר בפסוק ט"ו על האמונה של היהודי ועל התנהגותו הדתית.
- היהודי יזכור שרק בזכות כוחו של אלוהים וטובתו הוא ניצל מעבדות וזכה בחירות. על כן הוא חייב לדבוק באמונתו באלוהים, האל האחד והיחיד ולשמור על קדושת השבת, זכר ליציאת מצרים וזכר לבריאת העולם על ידי אלוהים.
- (2) יש לענות מהי, לדעת המשיב, ההשפעה של זכר האירוע המתואר בפסוק ט"ו על היחס של היהודי כלפי האחר. זכר יציאת מצרים יזכיר ליהודי שהוא היה משועבד וסבל מקיפוח. בכך הוא יזדהה עם סבלם של אחרים ויפעל לעזרתם. זכר יציאת מצרים ימנע מן היהודי להתאכזר בעצמו לאחר ויחזק בו את האנושיות והחמלה.
- ג. (1) יש להשיב באיזו מצווה בקטע בא לידי ביטוי הפתגם "ואהבת לרעך כמוך". הפתגם בא לידי ביטוי במצוות המנוחה של יום השבת המוטלת על היהודי.
- (2) יש להסביר מהי, לדעת המשיב, תרומת החברה בישראל מממוש העיקרון של אהבת הזולת. מנוחת הגוף והנפש היא זכות אנושית בסיסית, היא ערובה לבריאות. אין האדם או החיה מסוגלים לעבוד בלי הפסקה. היהודי במצווה זו נדרש לאפשר מנוחה לאחרים – עבד, אמה, גר, ואף לאפשר לבעלי חיים (בהמה) את אותה המנוחה שהוא מצווה לקיים עבור עצמו. אם נממש את עקרון אהבת הזולת כפי שהוא בא לידי ביטוי במצוות השבת, החברה הישראלית תהיה חברה שוויונית יותר ובריאה יותר, מכיוון שהמנוחה חשובה לבריאות הגוף והנפש, וכל אחד מאיתנו שואף למנוחה ולגוף ונפש בריאים.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, חורף תשפ"ג, מס' 015381

חלק ב – סיפורת

מי שלא ענו על שאלה 21, צריכים לענות על אחת מן השאלות 22–23.

שאלה 22

לשבור את החזיר / אתגר קרת

א. יש להסביר את הטענה כי האב רואה בחזיר אמצעי לחינוך בנו, ואילו יואבי רואה בפסחזון משהו אחר לגמרי, ולהדגים אותה מן הסיפור.

החזיר מסמל לאב וליואבי שני דברים הפוכים. בעיני האב החזיר מסמל חינוך לערכים חומריים, בעיקר כספיים: החזיר הוא קופת חיסכון שנועדה לחנך את יואבי לחסוך כסף ולעזור לו להבין את חשיבות הכסף (כדי שלא יהיה מפונק): "אבל אבא לא הסכים לי, אמר שאני מפונק"; "כשבחזיר יהיו כבר כל כך הרבה מטבעות ... אז אני אקבל בובה של בארט על סקטבורד". לעומת זאת בעיני הילד, פסחזון מסמל ערכים רוחניים, כמו חברות וקבלה של הזולת: "אחרי שהם יצאו מהחדר חיבקתי את פסחזון חזק-חזק ונתתי לדמעות לבכות... 'אל תדאג', לחשתי לו באוזן, 'אני אציל אותך'". יואבי פוחד שאביו יפגע בפסחזון ומגונן עליו כפי שמגוננים על חבר קרוב: "רק תפסיק לנער את פסחזון, זה עושה לו להרגיש רע".

ב. (1) יש להשיב מהו האירוע המתואר בסוף הסיפור, ומהו השינוי שחל ביחס של יואבי כלפי אביו.

בסוף הסיפור יואבי מציל את החזיר שהוא אוהב בכל ליבו. הוא יוצא מן הבית באמצע הלילה כדי לקבור את החזיר ולהציל אותו משבירה. הוא מוכן להיפרד ממנו, אך הוא עושה זאת בידיעה שפסחזון יישאר שלם. הוא משקר לאביו, ממרה את פיו ומוכן גם לשלם את המחיר כשתיוודע האמת. הוא מקבל עליו אחריות ועושה מעשה שיש בו סיכון רב. הוא פועל באומץ רב מתוך נאמנות לעצמו ולרגש האהבה שבליבו ומתוך התנגדות לשליטה של האב ולנורמות שהוא מנסה להנחיל לו. המעשה האמיץ שלו בסוף הסיפור מוכיח שהוא נאמן לעצמו ולא לאביו ולערכיו. כלומר הוא אינו מכבד אותו ואינו מקבל את מרותו עליו.

(2) יש להשיב איזה סוג של סוף יש בסיפור זה, ולנמק את התשובה.

סוף הסיפור הזה הוא פתוח. סוף פתוח הוא סוף שלא פותר את כל הבעיות בסיפור ולא מספק מידע ודאי על הדמויות. בסיפור "לשבור את החזיר" אין תיאור של היום למוחרת – כיצד יואבי מתרץ את היעלמותו של פסחזון (ואיתו הכסף), כיצד האב מקבל את המידע הזה, האם יואבי ממשיך לעמוד מולו באומץ ולא מסגיר את מקום הימצאו של פסחזון, האם האם נחלצת סוף-סוף לעזרת בנה? כל הבעיות האלה נותרות פתוחות גם בסוף הסיפור.

ג. יש להשיב מה היה אפשר לומר לאביו של יואבי, לו היה אפשר לדבר איתו.

דוגמה לתשובה:

לו אני הייתי יואבי או אחד מבני משפחתו, הייתי מנסה לדבר אל ליבו של האב כדי להסביר לו שיואבי הבין לגמרי את המסר החינוכי, שהרי קופת החזיר מלאה. החזיר כבר מילא את ייעודו, ועכשיו אפשר להפוך אותו לכלי משחק עבור יואבי. זה משתלם – לא צריך לקנות בובת בארט סימפסון על סקטבורד וזה מנחיל ערך של שימור הקיים. בעתיד, עוד כמה שנים, לאחר שיואבי יגדל ויתבגר, הוא בעצמו ישבור את החזיר ויוציא את הכסף, אם ירצה בכך.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, חורף תשפ"ג, מס' 015381

שאלה 23

הזיקית / אנטון צ'כוב

- א.** יש להשיב מהו הקשר בין שם הסיפור "זיקית" ובין תוכן הסיפור, ולהסביר את התשובה. זיקית היא חיה שמחליפה צבעים לפי הסביבה שבה היא נמצאת. באופן דומה מפקח המשטרה בסיפור, אוצ'ומלוב, ממחר לשנות את עמדותיו המוצהרות מקצה לקצה.
- ב.** יש להסביר מהי סטירה ומהי מטרתה, להשיב כיצד יסודות הסטירה באים לידי ביטוי בסיפור, ולהסביר דברים אלה. סטירה היא יצירה שבה מציגים את האמת בצחוק ולעג. מטרתה לבקר תופעה חברתית או אנשים מסוימים, בדרך כלל בעקיפין, באמצעות לעג או הומור. בסטירה משתמשים לרוב בהגזמה, ניגודים, לגלוג, הקטנה ועיוות לצורך הגחכה. בסיפור באים לידי ביטוי כמה יסודות: הגזמה: שישה שינויים קיצוניים בהתנהגות של מפקח המשטרה אוצ'ומלוב בזמן קצר ביותר. ניגודים: מרצון להרוג את הכלב ולהראות "באבי אביו" לבעלים של הכלב שלא מציית לתקנות ועד הכינויים "כלבון יקר", "חיה עדינה", "חביב", "פיקח" וכדומה. לגלוג: מראה המפקח מעורר גיחוך ולעג הן בצעידתו הרשמית ורבת החשיבות בכיכר ריקה הן בגודלו לעומת גור הכלבים הקטן הן בלבישת מעילו ופשיטתו כל אימת שהוא סבור שהכלב שייך לבעל סמכות. הרושם של שומר חוק שמתפתל בעומדו מול בעל סמכות מעורר לעג. המחאה החברתית בסיפור היא נגד חוסר היושר והמהימנות של שומרי החוק בפרט ונגד נטייתו של אדם לשנות את התנהגותו בעומדו מול סמכות בכלל. הנטייה לבטל את הדעה האישית ולקבוע אותה לפי רצון בעל סמכות היא אנושית, ועל כן כולנו יכולים להיות "אוצ'ומלובים" במידה זו או אחרת.
- ג.** יש להסביר את האמירה שהדברים המתוארים בסיפור רלוונטיים גם כיום, ולהדגים דברים אלה מניסיון אישי או מניסיונם של אחרים.

דוגמה לתשובה:

הסיפור הוא סטירה שמגלמת מחאה חברתית. התקופה אולי השתנתה, אך האופי האנושי במקומות רבים בעולם, ואפילו כאן, דומה למה שעולה מן הסיפור. לכן הוא עדיין תקף לימינו אלה.

דוגמה לרלוונטיות התיאורים שבסיפור גם לימינו אלה ראיתי בהתנהגות של שוטר קהילתי שנתקלתי בו בשעה שצעדתי ברחוב. בעודי צועד יצא כלי רכב מחניון וכמעט דרס אותי. ניגשתי אל השוטר והתלוננתי. השוטר היה תקיף ומייד אמר שיטפל בעניין, אולם לאחר שראה שזהו כלי רכב מפואר והאיש היושב בו נראה עורך דין ממולח, הוא חייך אלי, לחץ את ידו, בירך אותו ביום טוב והסתלק מן המקום.